

Axel Axelsson

Östtorp, Husby.

Nyårsdagen 1936 dog i Östtorp en spelman av gamla stammen vilken under sin krafts dagar, tack vare sin skicklighet på fiolen, kunde räknas till eliten av Sörmlands spelmän. Vid sitt frånfälle var han landskapets äldste spelman och med sina förbindelser med den äldre generationens spelmän och med sin omfattande och utomordentligt värdefulla repertoar - vari ingick ett stort antal goda sexton-delspolskor vilka notoriskt leda sitt ursprung från 1700-talet - kan han sägas ha utgjort en förbindelseled mellan gammal och ny tid. Hans namn var Melker Andersson och han var född 17/8 1840 i Snesta, Råby-Rönö socken. I sin ungdom hade han lärt sig trädgårdsmästareyrket och under den tiden vistats i Västerås och Stockholm, varunder han stiftade bekantskap med 'Blinda Kalle'- det kända Stockholmsoriginalen + med vilken han ofta spelade. Han upprätthöll även förbindelser med 'Glabon' i Björkvik, Karl Eriksson i Stigtomta - även han kallad 'Blinda Kalle' - Albert Ceder vid Esta i Sättersta socken - denne skall ha lärt sin konst i Norrköping och ansågs som en skicklig spelman vilken genom sin kärlek till glaset ådrog sig en förtidig död - m.fl. Sina flesta melodier

Melker Andersson hade lärt spela av en betjänt hos greve Wachtmeister på Kristineholm vid namn Vedholm vilken lär ha varit en framstående spelman, och från honom hade han sina flesta melodier.

De låtar som här meddelas ha upptecknats efter en son till Melker Andersson, lantbrukaren Axel Axelsson i Östtorp, Husby socken. Axelsson spelar intet instrument. Han började i sin ungdom att spela, men fadern kunde ej tåla de falska toner som en nybörjare på fiolen, naturligt nog, knappast kan undgå, och Axelsson måste därför lägga bort att spela. Tack vare sina omisskännligen musikaliska anlag och sitt goda gehör tillägnade han sig emellertid de flesta av faderns melodier. Genom sin förmåga att kunna sjunga dem på ett fullt spelmansmässigt sätt - varvid icke minst anmärkningsvärt är den noggrannhet varmed legaton, förslagsfigurer, de av fadern använda tonarterna och övriga detaljer, karakteristiska för faderns spelsätt, återgavs - beredde det upptecknaren inga svårigheter vid noterandet av melodierna, och Axelsson har, genom sin beredvillighet att medverka, på ett förtjänstfullt sätt bidragit till att det bästa och värdefullaste av faderns repertoar kunnat bevaras.

Tvenne av Axelssons söner, Helge, född 1909, och Gösta Axelsson, född 1911, spelar fiol, men ägna sig huvudsakligen åt nyare musik.

480 Vals

Valsen shall ha kommit från Årdala. Den spelades av Gösta Axelsson och var den enda melodi han lärt sig efter farfadern. De efterföljande av Melker Anderssons låtar ha meddelats av Axel Axelsson.

481 Polska

A handwritten musical score consisting of four staves, each with a treble clef and a key signature of one sharp. The music is in 3/4 time. The first staff contains six measures of music. The second staff begins with a measure of two eighth notes followed by five measures. The third staff begins with a measure of three eighth notes followed by five measures, with a bracket over the last two measures labeled "bis". The fourth staff begins with a measure of three eighth notes followed by three measures.

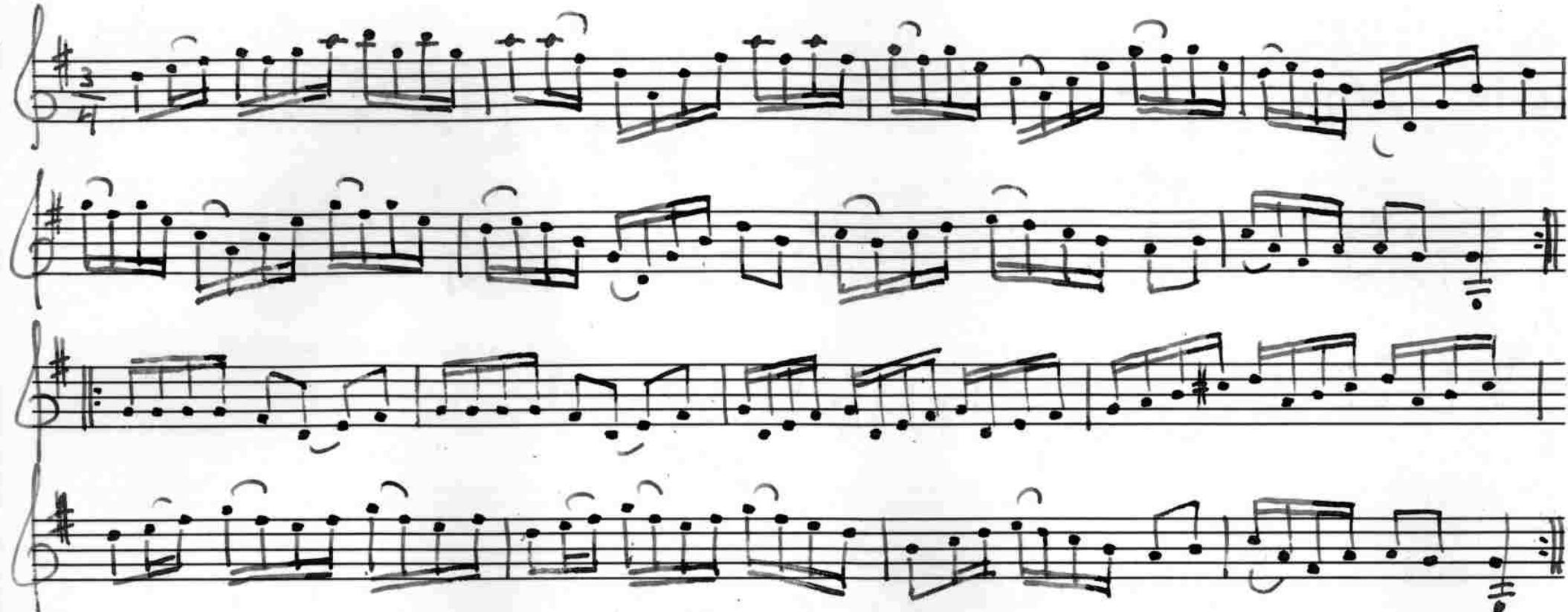
489 Polska

A handwritten musical score consisting of four staves of music. The key signature is one sharp, indicating a major key. The time signature is 3/4 throughout. The music is divided into measures by vertical bar lines. The first three staves begin with a treble clef, while the fourth staff begins with a bass clef. The notation includes various note values such as eighth and sixteenth notes, and rests. There are several slurs and grace marks. A bracket labeled "bis" spans the middle two staves, indicating a repeat section. The score concludes with a double bar line and repeat dots at the end of the fourth staff.

483 *Polska*

484 Polska

485

Polska

A handwritten musical score consisting of four staves of music. The key signature is $\text{F}^{\#}$, and the time signature is $\frac{3}{4}$. The music is divided into two sections: the first section ends with a repeat sign and a brace, and the second section begins with the word "bis". The notation includes various note heads, stems, and bar lines.

486 Polska

Handwritten musical score for three staves in 3/4 time, F major, featuring a treble clef, a sharp sign, and a 3/4 time signature. The score includes dynamic markings like 'ff' and 'ff+', and performance instructions like 'bis'. The first staff has six measures, the second staff has four measures, and the third staff has three measures.

Staff 1 (Top): Treble clef, sharp sign, 3/4 time. Measures 1-6. Performance instruction: 'bis' over the last measure of the first staff.

Staff 2 (Middle): Treble clef, sharp sign, 3/4 time. Measures 1-4. Performance instruction: 'bis' over the first measure of the second staff.

Staff 3 (Bottom): Treble clef, sharp sign, 3/4 time. Measures 1-3.

487 Vals

A handwritten musical score consisting of three staves. The top staff uses a treble clef, the middle staff an alto clef, and the bottom staff a bass clef. All staves are in common time (indicated by a '4' over the clef). The key signature is one sharp. The music features eighth-note patterns. The first staff has a measure of eighth notes followed by a repeat sign and another measure of eighth notes. The second staff begins with a measure of eighth notes followed by a double bar line. The third staff begins with a measure of eighth notes followed by a double bar line.

488 Polska

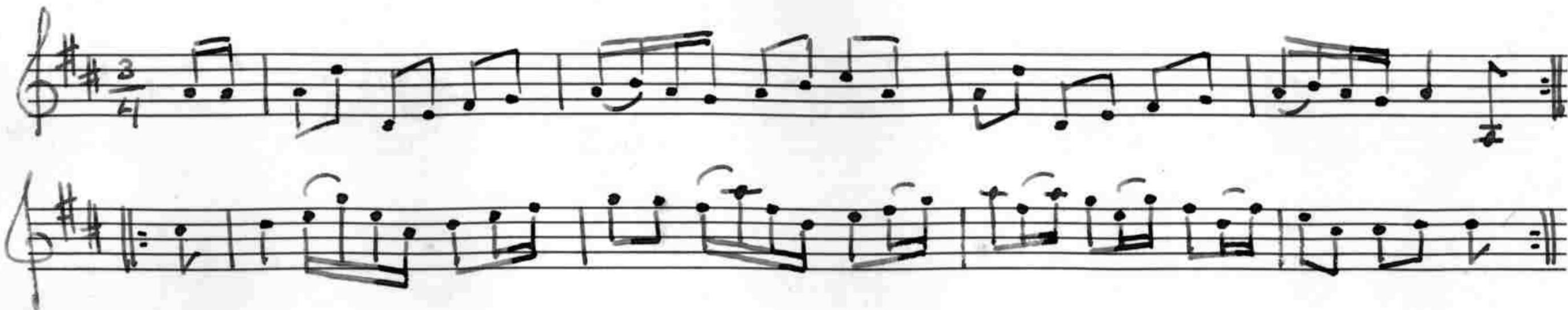
Melodien - särskilt första reprisen - är en variant av en av Leffler upptecknad polska.

Jfr Leffler: Bidr. t. Söderm. äld. kulturhist. X n:r I4.

489 Polska

A handwritten musical score consisting of five staves, each with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The music is in common time. The first staff contains six measures of sixteenth-note patterns. The second staff contains four measures of eighth-note patterns. The third staff contains four measures of sixteenth-note patterns. The fourth staff contains four measures of eighth-note patterns. The fifth staff contains two measures of sixteenth-note patterns.

490 Polska

Melker Andersson hade polskan efter Glabon.

Jfr Leffler: Bidr. t. Söderm. äld. kulturhist. nr 42 och 42a.

491 Polska

Låten förekommer som triolpolska i Värmland.

Jfr Svenska Låtar, Värmland nr 50 och 286.

492 Polska

A handwritten musical score consisting of four staves, each in 3/4 time with a key signature of one sharp. The music is written in black ink on white paper. The first three staves are identical, featuring a continuous series of eighth and sixteenth note patterns. The fourth staff begins with a similar pattern but includes a measure with a different rhythm and a section marked "I bland topo." followed by "o.s.v." The score is written on five-line staff paper.

* I bland topo. o.s.v.

493 Polska

494 Polska

Låten visar frändskap med den s.k. Leipzigolskan.

Jfr Nils Andersson, Skånska Melodier nr 39, Svenska
Gotlanstoner nr 216

Låtar, Östergötland, h. I nr 167 och 212, II nr 457 och 529 samt Fredin,

495 Polska

De dubbelgrepp som här och annorstädes förekomma spelades av Melker Andersson, enligt uppgift av Axelsson. Jfr Svenska Låtar, Närke nr 72, Östergötland, h. I nr 248 samt Nils Andersson, Skånska Melodier nr 419.

496 Vals

Handwritten musical score for three staves. The top staff is in 3/4 time, G major, with a treble clef. The middle staff is in 2/4 time, A major, with a treble clef. The bottom staff is in 2/4 time, A major, with a bass clef. The score consists of six measures. Measures 1-3 are identical for all three staves. Measures 4-6 are identical for the top two staves, while the bottom staff has a different ending.

497 Polska

A handwritten musical score consisting of four staves. The top staff uses a treble clef, the second and third staves use a bass clef, and the bottom staff uses an alto clef. The time signature is 3/4 throughout. The music is written in black ink on white paper. There are several fermatas (dots over notes) and grace notes. Two endings are indicated by brackets labeled "bis". The score ends with a double bar line and repeat dots.

498 Polska

Jfr Leffler: Bidr. t. Söderm. äld. kulturhist. nr 39, första reprisen.

499 Polska

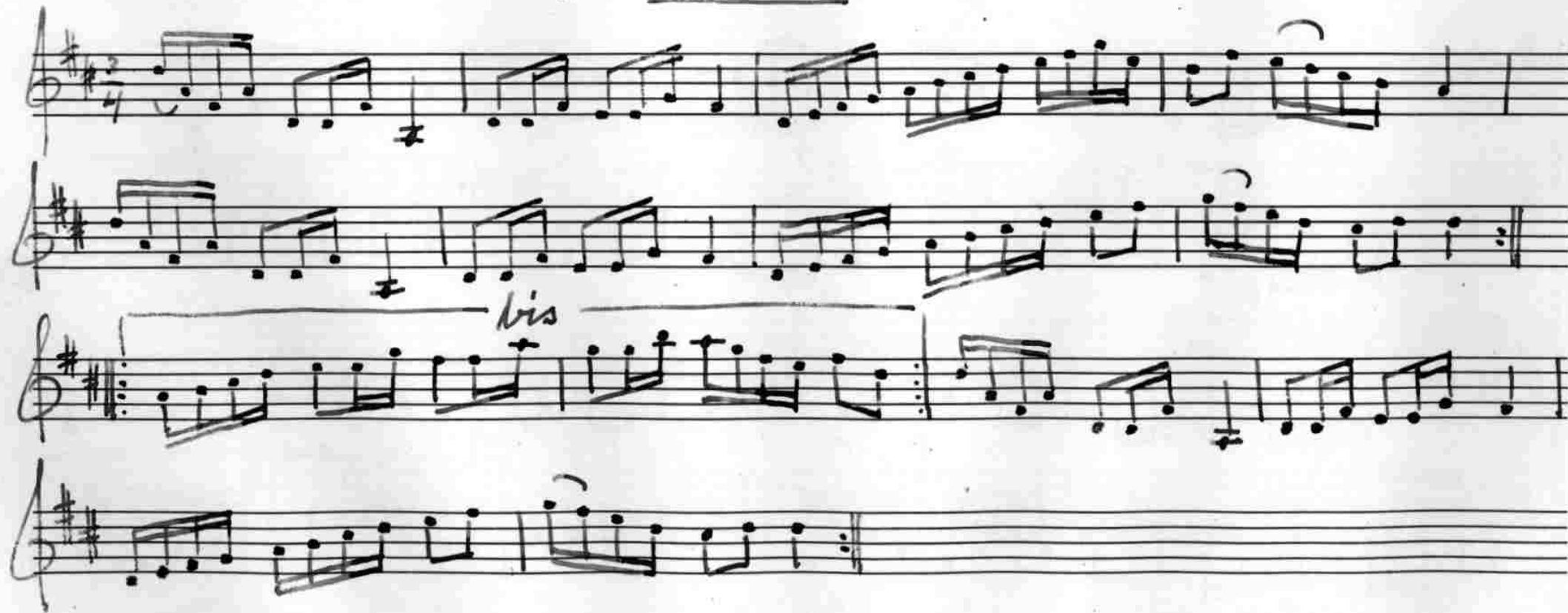

500 Polska

Melker Andersson hade lärt polskan av en gammal spelman vid namn Eriksson, som blåste flöjt.

501 Polska

Jfr Leffler: Bidr. t. Söderm. äld. kulturhist. X nr 19 och 44.

502 Polska

Låten är en variant av en känd polska. Jfr Leffler: Bidr. t. Söderman. äld. kul-
turhist. X n:r 65 och Bagge, 76 Polskor från Östergötland n:r 75.

503 Polska

Polskan är känd genom handskrifter från 1700-talet och är tryckt i olika publikationer. Den förekommer överallt annorstädes i d-moll. *

504 Polska

* Jfr t.ex. Leffler: Bidr. t. Söderm. äld. kulturhist. Kn:r 90 och Rosenberg,
160 Polskor, visor och danslekar nr 20.

505 Polska

Text: "Jag har en liten gumma, känner ni den, san?

Hon går i grannas by och smäller med smen, san!"(Trall.)

506 Vals

A handwritten musical score consisting of three staves. The top staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 3/4 time signature. It contains eight measures of music. The middle staff begins with a bass clef and a key signature of one sharp. It contains seven measures of music. The bottom staff begins with a bass clef and a key signature of one sharp. It contains four measures of music. The notation uses vertical stems and horizontal strokes to indicate pitch and rhythm.

507 Vals

A handwritten musical score consisting of six staves. The key signature is one sharp, and the time signature is three-quarters. The music is a Vals (Waltz) in common time. The score includes six measures of music, ending with a double bar line.

The first staff begins with a quarter note followed by a eighth-note pair. The second staff begins with a eighth-note pair. The third staff begins with a eighth-note pair. The fourth staff begins with a eighth-note pair. The fifth staff begins with a eighth-note pair. The sixth staff begins with a eighth-note pair.

The music consists of eighth-note pairs and quarter notes. The first measure ends with a half note. The second measure ends with a half note. The third measure ends with a half note. The fourth measure ends with a half note. The fifth measure ends with a half note. The sixth measure ends with a half note.

The score is written on five-line staff paper. The first staff starts with a clef, the second staff starts with a clef, the third staff starts with a clef, the fourth staff starts with a clef, the fifth staff starts with a clef, and the sixth staff starts with a clef.

508 Polska
after fadern

En variant av polskan - i moll - sjöngs i Dalarna med följande text:

"Kan förundra vad mor ska säja nu, då hon får en sådan slarv till måg".

509 *Polska
efter fadern*

Text: "Gubben stod på logen, borra hjul,

å byxorna var spruckna mitt itu.

Gubben stod å luta, tasken hängde ute,

lilla Lisa stod och såg därpå.

Och lilla Lisa sade till sin mor:

"denna bassen bliver mig för stor;

den kan jag ej hysa utan släppa fisar"

sade lilla Lisa till sin mor.

Men gumman svara' hon - som full av tus:

" Huvudstupa ska han i din mus,

du må pipa, gnälla och med röven smälla

stora ballar ska du låna hus".

Axelsson hörde polskan sjungas då han var tolv år, av en nittioårig gubbe från Runtuna vid namn Kullrig.

Jfr Svenska Låtar, Södermanland nr 179, Bohuslän och Halland nr 46 och

Västergötland nr 107.

510 *Polska*
efter Jöderm

Melodien är en variant av en i Uppland och Dalarna upptecknad polska. Andra
repriseen ingår i den s.k. Jössehäradspolskan.

Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. I nr 153 och III nr 987 och Uppland
nr 31.

511 Polska
after J. Adam

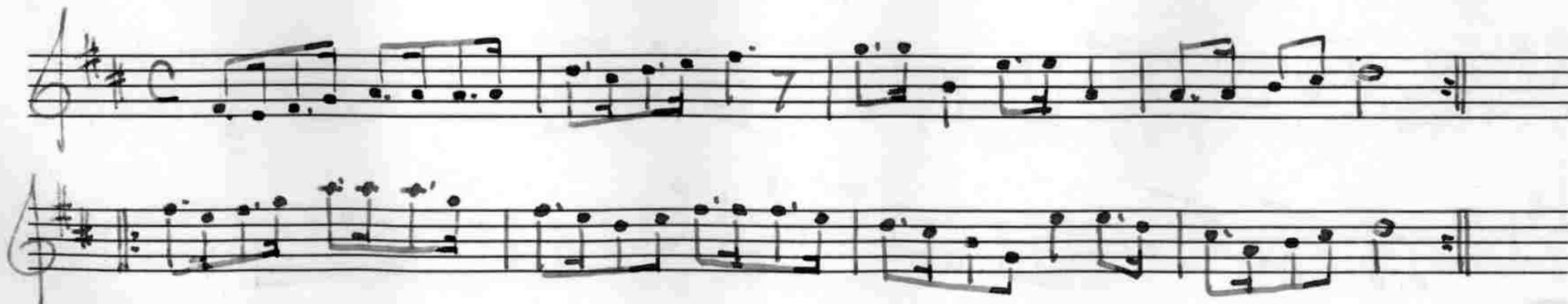
512 Polska
after Jader

A handwritten musical score consisting of six staves, likely for a string quartet or similar ensemble. The score is written in common time (indicated by 'C') and uses a key signature of one sharp (F#). The notation includes various note heads (solid black, open, and cross-hatched), stems, and beams. Measure numbers are present at the beginning of each staff. The music features complex rhythmic patterns and harmonic structures.

513 Vals
after fadern

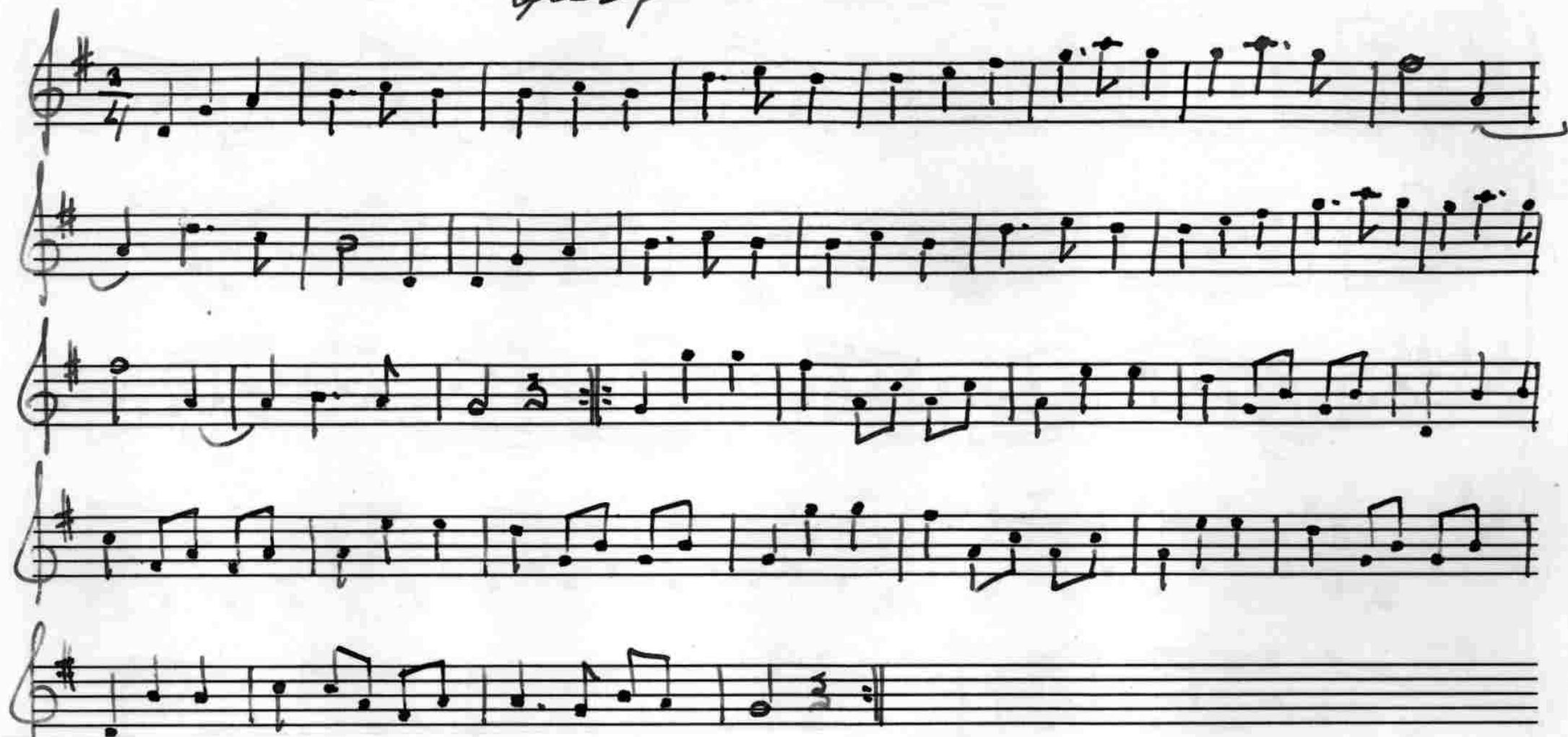
514 Visa

Axelsson hörde visan - till vilken fanns text, vilken han nu ej mindes - när han
1890 exercerade bevärings i Malmköping.

Melodien synes vara en travestering av en under nr 58 meddelad vals. Se
även nr 358. Jfr Svenska Låtar, Dalarna, h. I nr 93.

515 Vals
efter fadern

Valsen uppgavs ha kommit från Bogsta.

516 Polska
efter fadura

En variant av polskan - i moll - ingår i Bagges 76 Polskor från Östergötland,
nr 32.

517 Polka
after Fader

518 Polska
efter fadern

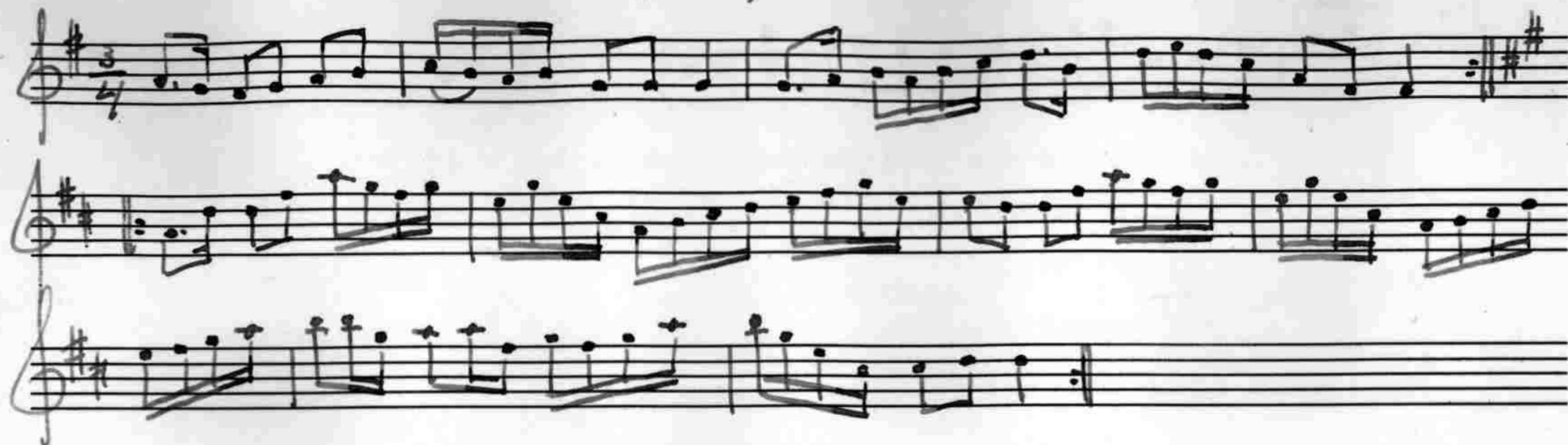

Polskan härstammar från 1700-talet och förekommer i skilda landskap.

Jfr Svenska Låtar, Småland, Öland och Blekinge nr 78 och 144 samt Närke
nr 276. Se anmärkningen där.

519

Polska
after Jaddoum

520 Polska

Låten kallades 'Pinnatorpafruns polska'. Axelsson hade lärt den av en statdräng vid Östtorp.

Text: "Söte jävel, ta mej inte än,
a tadeli, tadeli, tadeli, da ja ja ja.
Jo, jag tar dej, tar dej, tar dej, tar dej,
för du har länge nogsamt vänt' på mej, sa'n".

591 Vals
efter fadern

A handwritten musical score consisting of three staves. The top staff starts with a treble clef, a sharp sign indicating one sharp, and a 3/4 time signature. It contains six measures of music. The middle staff starts with a bass clef, a sharp sign, and a 3/4 time signature. It contains eight measures of music. The bottom staff starts with a bass clef, a sharp sign, and a 3/4 time signature. It contains four measures of music. The music is written in a simple, rhythmic style with various note heads and stems.

Text: "Ja, värdes den flickan som fått en spelman,
för kan hon bara dansa, nog spelar väl han".

599 Gånglåt

I ett sällskap sjöng en yngling denna gånglåt med följande text:

"Och det är sant att nitton skräddare väger ett pund".

Skräddaren och spelmannen Johan Edvard Andersson i Nyköping, som var med i sällskapet, kände sig kränkt och 'lappade' till ynglingen med orden:
"Jag ska visa att en skräddare väger mer än ett skålpond".

523 Vals

Efter Janne Lundkvist i Runtuna; en stalldräng vid Runtuna gård som spelade fiol.

Lundkvist kallade låten för 'verldens liksta vals'.

524 Marsch
efter fadern

A handwritten musical score consisting of six staves of music. The music is in 2/4 time and major key. The notation includes various note values such as eighth and sixteenth notes, and rests. The score is divided into measures by vertical bar lines. The first five staves are connected by a single horizontal brace on the left side. The sixth staff begins with its own vertical brace. There are some markings and numbers at the end of the score, including a circled '3' and a bracketed section labeled '1' and '2'.

Jfr n:r 173 - (se anmärkningen där) -, n:r 247 och 471.

525 / als
eher fadern

A handwritten musical score consisting of six staves, each with a treble clef. The music is in 3/4 time. The first staff begins with a dotted half note followed by eighth notes. The second staff starts with a dotted half note followed by eighth notes. The third staff begins with a quarter note followed by eighth notes. The fourth staff starts with a quarter note followed by eighth notes. The fifth staff begins with a quarter note followed by eighth notes. The sixth staff begins with a quarter note followed by eighth notes.

596 Dalska
after fadern

597 *Polska*
after Jodora

528 *⊕ polska*
efter fadern

Polskan hade ännu en repris vilken Axelsson nu ej kunde påminna sig.

529 Polska
efter fadern

Till polskans första repris sjöngs: "En sup till, det kan jag väl få", etc.

Andra reprisen har Melker Andersson själv gjort.

Se anmärkningen till nr 645

530 Polska

Efter en skräddare och spelman från Odensberga i Runtuna socken som hette Strandberg, död sedan länge.

531. Nads

Efter en spelman Pettersson i Spelvik.

532 Vals
efter fadern

Jfr n:r 28, 56 och 120.

533 Vals.

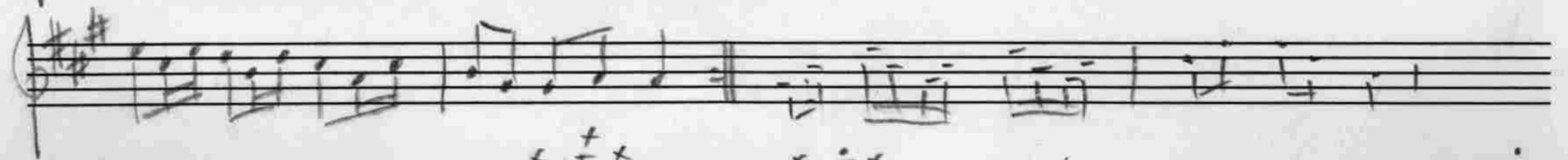
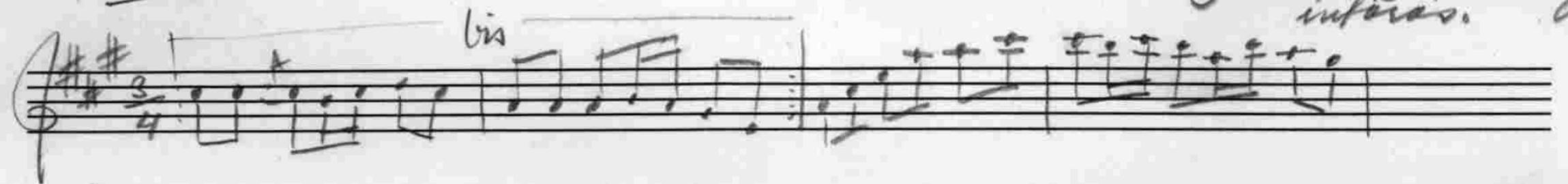
Melker Andersson hade lärt valsen av en flicka som spelade fiol.

534 Visa

Text: "Om någon skulle finnas här, som så sin tid har levat efter,
och icke vet vad toddy är, jag gärna nu vill ge recepter".

Låten kallades för 'Toddyvisan' och sjöngs av en kronojägare Vahlström i Vagn-
härad. Visan hade ännu två versar.

Polska ("Hornupen")

En kvint läpre.
f. w.v

D-dur

Infinisia-
dare som den
min att fir